

Perusopetuksen tuntijakotyöryhmälle:

KOULUN PITÄISI KASVATTA SYDÄMEN SIVISTYSTÄ

Suomalaista koulujärjestelmää tulee kehittää opettamisesta ja suorittamisesta kasvattamisen ja eettisyyden suuntaan. Kehitystyön ensisijaisena lähtökohtana on luontevaa painottaa sivistyksen ja ihmisyyden näkökulmaa. Sivistyksen idean kannalta olennaista on sydämen sivistys. Sen mukaan sivistys on ennen muuta sisäinen asenne, tapa suhtautua maailmaan ja elämään.

Laajemmasta sivistysnäkökulmasta katsottuna olisi koulun kehitystyössä otettava vakavasti tahdon ja toiminnan alueen sivistys sekä tunteen alueen sivistys eli tunneäly ja sydämen sivistys. Taustalla voi nähdä antiikin Kreikan filosofiasta tutun tajunnan toimintojen klassisen kolmijaon ajatteluun (äly), tunteeseen ja tahtoon (mm. kyky tarttua asioihin). Opetussuunnitelman perusteiden arvopohjaa on aika syventää antiikin filosofiasta periytyviin varsinaisiin arvoihin eli hyvyyteen, kauneuteen ja totuuteen. Oleellista olisi huomioida myös kehityspsykologinen näkökulma, herkkyysskaudet sekä askel askeleelta ja vaiheittain tapahtuvan kehityksen tärkeys. Lapsella on oikeus olla lapsi.

Ikävaihe koulukypsyudesta murrosikään on tärkeä emotionaalille kehitykselle. Kasvun painopiste on tunne-elämän alueella. Taide perusopetusvaiheessa saavuttaa hyvin varttuvan tajunnan. Oppilaat ovat kokonaisia ajattelevia, tuntevia ja tahtovia ihmisiä. Pään lisäksi ihmisellä on myös sydän, kädet ja jalat. Kaikilla luokka-asteilla tarvitaan tiedon lisäksi taidetta ja toimintaa. Erikoistuminen valinnaisuutta lisäämällä on ristiriidassa monipuolisen koko ihmistä kasvattavan sivistysajattelun kanssa. Tuntijaossa tulee kuitenkin olla riittävästi väljyyttä, jotta oppilas voi opiskella viidenneltä luokalta lähtien sekä kahta vierasta kieltä että toista kotimaista kieltä.

Vähentämällä opetussuunnitelman perusteiden tietosisältöjä korostavaa näkökulmaa saataisiin koulun ilmapiiriin nykyistä enemmän tilaa keskustelulle ja aidolle kuuntelemiselle. Oppilaiden koulupäivää voidaan pidentää muutamalla lisätunnilla mutta tietosisältöjä ei tule lisätä. Tarvitaan kiireettömyyttä, turvallisuutta ja rauhaa. Alaluokilla voisi olisi enemmän mielikuvitusta ja tunne-elämää ravitsevaa toimintaa, kuten satuja ja tarinoita sekä draamapedagogiikkaa, leikkiä ja luonnossa liikkumista. Taide- ja taitoaineet tulee nostaa sekä perusopetuksen ala- että yläluokilla takaisin niille kuuluvalla paikalle. Tehokkuusvaatimukset, vertailu, suorittaminen ja kilpailu voivat tehdä tilaa tunnekasvatukselle sekä kulttuurisen ja sosiaalisen pääoman kasvatukselle.

Opetussuunnitelmauudistuksessa tulee ottaa askel ihmisyyden suuntaan ja laajentaa koulutusajattelua sivistysajatteluksi.

Jarno Paalasmaa

jarno.paalasmaa@steinerkoulu.fi

Steinerkasvatuksen liiton puheenjohtaja